

הלכות סבה סימן תרלד

***פסולתה**. ה'לענין ג'דל, אין לה שעור (ב) למעלה: ב' ג'אם היא עגלה, צריף (א) שיהא בה כפי (ג) לרבע (ד) שבעה על שבעה: ג' יש בה שבעה על שבעה ונתן בה (ה) *בגדים לנאותה וממעיטם *אותה משבעה על שבעה, *פסולתה: ד' (ו) המי שהיה ראשו ורבו בסבה (א) (ג) ושלחנו חוץ לסבה ואכל,

ב רמב"ם ג כפי יתכן שם ד כרב אש שם י' ד משנה שם כ"ח וכתב שפאי

שערי תשובה

שם שכתב ג'כ שכן אנו מורין ופחמירין במדינות אלו, ולכן החמיר בסבה ארבה יותר על למי' ורובה יותר על ט"ו אכל למעלה הבתים ממעיטם ופוסלין אורי הספק עד שלא יאשר בה אורי מגלה כ"א עמשה טפחים, ע"ש: (ג) ושלחנו. וכן דובר שמואל שם שכתב: ספק של וא"ו טפחים ויש דפן שעבדה טפח גבוה עשרה שעליה מסדר שלחנו אין זה מוליים לשעור ד' טפחים, כמו אה היה סתו וא"ו על וא"ו ושלחנו בתוך הבית אצ"פ שאוכל עליו ויחשב בתוך סתו לא יצא י"ח מה"ת ואין ממעטין ספח א סתו משעור השלמן לשעור הספק כ"ו, וה"ה בזה שהדפן יכזו טפח, אם לא במקום שאותו

ע"ש שצ"ל ואין רתכה אלא ז', ע"ש, וק"ל. ועין ד"א שהן ובתשובת חכם צבי סימן קמב. וכתב המ"א: נ"ל דאפילו בסבה גדולה הרבה ובמקום א' יש קרן א' משוף לפנים שאין בו ז' אסור לישב שם בין שהמקום צר לו לשבת שם, ע"ש: (ג) לרבע. וחוט סוכב כ"ט טפחים ובי' חמשים הרי ז' על ז', בי"י. ועין ט"ו ומ"א: (א) ושלחנו. נ"ל דאם מקצת שלחנו עומד בסבה ומקצתו תוף הבית סתו, דלא גזרינן

באר היטב

המגן אברהם: אפלו סבה גדולה הרבה, ובמקום אחד יש קרן אחד משוף לפנים שאין בו שבעה על שבעה, אסור לישב שם בין שהמקום צר לו לשבת שם, וקעתיקו האלהי רבה, ועין בבאור הלכה: (ב) למעלה. ואף דפסה דירת צרא בעיניו, מפל מקום הא אפלו גדולה הרבה יכול לעשות מחצותיה צרא בהוצא ונדפא, ועל כן אפלו עשאה בקבע כשרה [ב"ח]: ב' (ג) שיהא בה כפי לרבע וכו'. וכל הספה כשרה לישב בה, (א) ואין צריף לצמצם לישב ודקא בתוך הרבוע: (ד) שבעה על שבעה. (ה) וחוט סוכב (ז) עשירי ותשעה טפחים ושני חמשים, ויכול לרבע בתוכה שבעה על שבעה. והוא הדין כשעושה בת חמש ויוניות או יותר, בעינין שיהא בה כפי לרבע שבעה על שבעה: ג' (ה) בגדים לנאותה וכו'. דאף הלענין גבה איתא לעיל בסימן תרלג סעיף ט דאין ממעיטין אותה מגבה על-ידיו, והא לענין מן הצד לא מהני, (ו) דהא על-פני פנים אינה מתוקנת על-ידיו, ראשו ורבו ושלחנו: ד' (ו) מי

באור הלכה

יעקב דאס"פ לודברי הפגן אברהם הא דמכשרינן בסימן זה סבה עגלה כשיש לרבע בתוכה ז' על ז' צריף לכן לישב דוקא באמצעה ממש באותו מקום שיש לרבע ז' על ז', דמן הצד שמצר והולך אין בו ז' על ז' ויש עליו דין תקון לדעת הפגן אברהם וצ"ע כמה שכתב הגדו"ח חיים, ואעתיק דבריו לקמיה: ולעניינת דעתי לא דמי זה לזה, דשם הולך כל העגול במקום כשטח אחד ואין לחלק זה מזה וכולו פשוט, דאין צר לו לשבת שם כלל דשטח אחד הוא עם הרבוע, ולכן לא אשמיט אחד מן האחרונים לחלק בזה, מה שאין כן בענינינו, אף דאין מחצה מפקעת, מפל מקום הרי מוכר שלקחן זהה חילוק מן הספק הגדולה וצר לו לשבת בקרן ההוא, ולכן מחמיר הפגן אברהם בזה. והנה בגדו"ח חיים ראיתי שהעתיק גס"פ דברי הפגן אברהם וסיס על זה: ודוקא כשהתקן אינו רחב ז' גס"פ, אכל כשהתקן רחב ז' רק אינו ארוך ז' פשי, כיון שמצרן לסבה גדולה, תדע, דהא בעגלה ויש לרבע ז' על ז' ומטר לישב סמוך להדפן אף דבעגלה סמוך להדפן ליכא ז' על ז', אלא ודאי כיון דמצרף לגדולה כשר, דבשלמא כשהתקן אינו רחב ז' גס"פ, יש לומר דחשיב כגול של תרגוליים, כמו שכתבו רש"י ותוספות, ופסולתה, אכל כשקרן ז' רק שאינו ארוך ז' ודאי דכשרה, דמצרף לסבה גדולה, מידי דהוי אם ראשו ורבו בסבה קטנה ושלחנו בסבה גדולה,

כן נראה לי, עד כאן לשוננו. והנה יאבחו מסבה עגלה כבר דחינו, ומה שכתב מידי דהוי אם ראשו ורבו בסבה קטנה כ"ו תמה גדולה, דזה אינו פשוט רק לשיטת הר"ף, דפסה שמתוקנת רק ראשו ורבו בסבה ושלחנו בתוף הבית אינו מפסל רק מדרבנן משום גזרה שפא ישוף אחר שלחנו, וכזה ששלחנו בתוף הסבה הגדולה ליכא למגורן כלל [אבל לא משום דמצטרף הקטנה לגדולה כסברתו], אבל לדעת הר"ן וסיעתו דפסה קטנה שמתוקנת רק ראשו ורבו [והוא כ"ו על ר"ן] יש בה עצם הפסול, דלאו דירה היא כלל ופסולה מן התורה, כנראה לא יצא ידי חובתו האוכל בה אף כששלחנו בתוף הגדולה, וכמו שכתב התוספות רבי עקיבא [איגרו], והפגן אברהם הלא כל דבריו הלא הם לר"ן. ולעניינת דעתי, דינא ומגן אברהם דמיא למאי דאמרין שכתב דהו' דגדו"ח ודאי שכתב בתשובתו שפא ישוף אחר שלחנו, וכי נמי בין דצו לו לשבת שם. ומדוברי הפגן אברהם אינו יחשב אשמיטתה אינו משפך עם השו"ת הרבים אף דליכא הפסק בדיקון ובכרמליה דמיא, וכי נמי בין שאין בה ז' בארוך וז' ברחב דפסולתה⁶, ועל-פני לפי עניינת דעתי אין לזוז מדברי הפגן אברהם. אכן בפנינו אחר נראה דיש להקל בזה, וכמו שכתב בכבודי יעקב זה לשונו: אף שלא מלאי ככל להקל לישב שם נגד דעת הפגן אברהם, מפל מקום נראה לי שאין צריף להקפיד שלא להניח השלמן באותו קרן, ולא חילשין בזה שפא ישוף אחר שלחנו, כיון שהרבה פוסקים סבירא להו דאפילו בשלחנו בתוף הבית לא גזרינן הכי, כדאי הם לסמך עליהם בזה. ודע עוד, דהא דבעינינו לשעור ז' על ז' שייכל להיתן שם ראשו ורבו ושלחנו אין בו הכשר סבה מן התורה דלאו דירה היא כלל, כמו שכתב הר"ן. וקצת קשה לי על דברי הפגן אברהם הצד הוא גס"פ עד גבה י' טפחים, ועין לקמיה בסעיף ג מה שכתבנו שם: * פסולתה. עין ברא"ש השעם, דלראשו ורבו של אדם צריף אמה, דגבא באמתא יחבי ושלחנו מתוקן טפח, וכן כתב הר"טב"א. והנה ידוע שהתקנת שש בין הראשונים, דלהר"ף שפסק כבית שפאי בתרתי משום דחד טעמא הוא לטרוניה, הא דאסרינן במתוקנת ראשו ורבו ושלחנו בתוף הבית הוא גס"פ רק משום גזרה שפא ישוף אחר שלחנו, כמו שבאר הר"ן לדבריו, ולפי זה מן התורה די בראשו ורבו בלבד והוא שעור ז' על ז', ונכנן קתנו ז' על ז' כדי שיוכל להעמיד השלמן בתוף הסבה ולא ישוף אחריו, ולתור הפוסקים כל שאין בו ז' שייכל להיתן שם ראשו ורבו ושלחנו אין בו הכשר סבה מן התורה, לית לה הגזרה כלל ביושב בסבה גדולה ושלחנו בתוף הבית, כמבאר בר"ן ומה הפוסקים, ומאן דאית לה הך גזרה, לדידה בסבה שמתוקנת רק ראשו ורבו, ושלחנו בתוף הבית, פסולתה הוא רק מדרבנן, כפוזר לעיל ונגם מה שכתב כל שאין ז' מן התורה פסולה דהוא חלקה למשה מסיני, גס"פ לא נהירא, ידוע מה שכתב ב"מ פ"ג הלכות למה שמיני אין בה מולקת, וכי פליגי בית שפאי בית הלל כדאימת פנימא. ואולי לדעת נרמב"ן שהבאתי כשערי ציצין, משמע קצת מזה דהוא סבר דגם לדעת הר"ף הוא דאורייתא. ויותר נראה שספק בזה על לשון נרמב"ם פ"ד ז מהלכות סבה הלכה א שכתב: היתה פחותה מעשרה או משבעה על שבעה או גבוה מעשרים אמה וכו', הרי שכל זה בכל פסולי דאורייתא, ומפל מקום דעתו בקרן ז' הלכה ח גזרינן גם בגדולה היכי ששלחנו בתוף הבית: * בגדים לנאותה וכו'. עין בפריימגדים דמספק אולי הא דממעטין מן הצד הוא רק מדרבנן: * אותה משבעה וכו'. עין ב"ח לקמן סימן תרלט סעיף ג פתח השעם, כיון דאסור לשלול כל שבעה, ולפי זה היכי דהתנה דאין בוול כל ביה השמשותף ומטר לדלקטן, אינו ממעט. ועין במשכבות יתב לקמן תרלט סעיף ג ונראה פתח כל צדיו עיניו בזה. חידושי רע"א: * פסולתה. ועין בשלטי' גבורים בשם רא"ז דכלית' שמישין אינו ממעט אפלו מן הצד. והנה הפגן אברהם העתיק

שער הציצין

(א) מן משמע מדרף חיים וכן בארתי בבאור הלכה דאף הפגן אברהם מודה בזה, ודלא בכבודי יעקב: (ד) בית יוסף, דהא בעינינו שעור שבעה על שבעה במקרע, ובכל מקרע יש באלקטונו שני חמשיני יותר, ועל-פני אלקטונו של שבעה טפחים הוא עשרה טפחים פחות חמש, וכל שיש ברחבו טפח יש בהקפו שלשה טפחים, ומצא כ"ח טפחים ושני חמשיני. ועין בפסק קמא דעריבין בפרושי המשנה לר"מ דבור המתחיל 'הת' (ז): (ב) כפי רש"י:

הִלְבוּת סֵפֶה סִימָן תַרְלֵד תַרְלָה

ביאורים ומוספים

[ביה"ל ד"ה פסולה]

[לכן לא העתיקו, וצריך עינה].⁹

9) ולענין מי שהניח בצד הסוכה כלי שאין גובהו מגיע עד הסכך [כגון ארון], הממטע את רוחב הסוכה משבעה טפחים, אך אפשר לשבת על גביו ושם יש רוחב שבעה טפחים, כתב הבכורי יעקב (ס"ק ד) שאף על פי כן יש להחמיר שלא לשבת בסוכה זו, כיון ששייבה על גבי כלים אינה צורת דירה, וחסר ביתשבו כעין תדור.

[משנ"ב ס"ק ו]

דלא גזרינן בְּנֵה שְׁמָא יִשְׁשֶׁף אַחַר שְׁלֹתָנָהוּ.¹⁰

10) ולישון במטה שחציה תחת סכך וחציה תחת תקרת בית, דעת הגר"י קרליץ (חוט שני סוכות פי"א ס"ק טו) שמותר, שאף על פי שיתכן שיתהפך בשנתו לצד שאינו בסוכה, מ"מ אין זה אלא אונס, ולא גזרו חכמים על כך. וכן מבואר בשו"ת מהרי"ל דיסקין (קונטרס אחרון סי' ה' אות צו, והובא במקראי קודש סוכות ח"א סי' לד) שמותר, ואף אם התהפך בשנתו לצד שאינו תחת הסוכה, אין צריך להעיר אותו, משום שבאותה עעה דינו כימצטער' להתעורר ולזוז ממקומו.

[שעה"צ ס"ק ז]

אז לא גזרו חכמים קְלָל שְׁמָא יִשְׁשֶׁף (11) וכו', אין לנו לחלק תְּדָא מִחֻבְתָּהּ.¹² 11) אמנם, במשנ"ב לקמן (סי' תרמ ס"ק כז) כתב שבשעה שהולך לישון צריך להניח את השולחן בסוכה, מחשש שמא ירצה לאכול וימשך אחר שולחנו, והעיר בספר זכרון שמואל (סי' כט אות יב) שבדאי בני שהולך לישון אין לחוש שמא ימשך יותר מאשר מי שאוכל בסוכה ומוזיק את פתו בידו, וראה מה שכתבנו שם שיש אומרים שיש טעות סופר בדברי המשנ"ב שם.

12) והחז"א (א"ח סי' קפ ס"ק א) כתב, שכוונת הרמב"ן בביאור דברי הרי"ף היא, שסוכה שהיא פחות משבעה טפחים פסולה מן התורה, שכיון שהוא עלול להימשך אחר שולחנו, אין היא דירה, ואפילו אם יחזיק את פתו בידו או ירחוק את שולחנו בתוך הסוכה, מ"מ הוא עלול להביא שולחן ולהימשך אחריו, וכיון שהסוכה אינה ראויה לאכילה, הריהי פסולה לכל דבר.

[משנ"ב ס"ק ח]

אַחַר שְׁלֹתָנָהוּ (13) וכו', אָסוּר לְטַלְטֵל מִזֵּו לְזוּ.¹⁴

13) ושולחן שנמצא תחת סכך שאינו פסול אלא מדרבנן, הסתפק הפמ"ג (א"ח ס"ק א) אם גזרו בו שמא ימשך אחריו, והבכורי יעקב (ס"ק ה) כתב שמסתבר שלא גזרו בו, כיון שאף אם יגרר אחריו יצא ידי חובה מדאורייתא, והגזירה שמא ימשך אחריו נחשבת גזירה לגזירה, ולפיכך יש לסמוך על מרבית הראשונים הטוברים שלהלכה מותר לשבת בסוכה גדולה כשהשולחן בתוך הבית, שלא גזרו על זה חכמים שמא ימשך [כבית הלל, ראה ביה"ל ד"ה אפלו]. אכן, כשיש אפשרות להכניס את השולחן לתוך חלל הסוכה, כתב הק"ח (ס"ק יב) שאין להקל בזה.

ואשה שאוכלת בסוכה [גדולה] והשולחן בתוך הבית, דעת הגר"י קרליץ (חוט שני סוכות פי"א ס"ק טו) שמותר לה לברך לישב בסוכה; על אכילה זו, מפני שאין שייכת גזירה זו של 'שמא ימשך אחר שולחנו' אצל אשה, כיון שאף אם תימשך לא תעבור בכך בעירה, שהי אינה מחויבת לאכול בסוכה.

14) ולענין בני חצר שעירבו ורק הדר בסוכה לא עירב, כתב לעיל (סי' שע ס"ק ד) שאין הסוכה נחשבת כדירה לאוסרם מלטלטל בחצר, ובשעה"צ שם (ס"ק ג) כתב שהרע"א נשאר בזה בצ"ע, וראה מה שכתבנו שם.

[ביה"ל ד"ה כאלו]

אָמְרוּ כְּאֵלּוּ לֹא קָם מִצֵּת סֵפֶה (15) וכו', וְהַכְּפִירִי יַעֲבֹד חוֹלֵק עֲלָיו, עֵין שַׁם¹⁶. 15) ואף שלכאורה אין מובן איך אפשר לומר שלא יצא מן התורה כשמעצד הדין יצא, ביאר בשו"ת דבר אברהם (ח"ב סי' כו אות י) שחכמים הטילו איסור לאכול בסוכה כששולחנו בתוך הבית, ואם כן האוכל באופן זה עובר בעירה בעצם אכילתו בסוכה, ונמצא שהיא 'מצוה הבאה בעבירה' שאינה נחשבת כמצוה.

16) שם (ס"ק ז) ציין הבכורי יעקב לדבריו לקמן (סי' תרלט ס"ק מא), ושם כתב, שמי שלאחר הקידוש בליל ראשון של החג ראה ששכח לפתוח את הגגון שמעל הסכך, אינו צריך לחזור ולברך שהחיינו, כיון שברכה זו אינה תלויה בקיום המצוה בפועל, שהרי מן הדין אפשר לברך שהחיינו לפני החג בשעת בניית הסוכה, ובמשנ"ב לקמן (שם ס"ק מה) סתם כדבריו.

סִימָן תַרְלָה

דִין סֵפֶה גִבְבֵי וְרִקְבֵי

[משנ"ב ס"ק א]

שְׁתֵּיהֶם עֲשׂוּיָה לְצֵלָה (1) וכו', אִם עוֹשֶׂה אוֹתָהּ לְצִנִּיעוֹת בְּעֶלְמָא² וכו', אִם אָנֹה רֹאֵין שְׁמִסְקֶתָּהּ נְפֶה.³

1) ואף שסוכת גבב"ך ורקב"ש כשרה, כתב לקמן (סי' תרלו ס"ק ד) שמצוה לחדש בה דבר לשם החג, כיון שהיא לא נעשתה לשם חג [וראה פמ"ג סי' תרמג משב"ז בסוף הסי' ד"ה הנה].

2) ואם עושה את הסוכה לשם צל ובנוסף לכך גם לשם צניעות, כתב השו"ע הרב (סי' תרכו ס"א) שהסוכה פסולה, שכיון שעשאה לשם צניעות אינה נחשבת כסוכה [אלא היא כעין בית], וכדבריו נקט בשו"ת חלקת יואב (ח"א מהדר"ת סי' ג), וראה שו"ת אבני נור (א"ח סי' תעד). [ויש לעין אם מהמשנ"ב שכתב 'לצניעות בעלמא' מוכח שלא נקט כדבריו].

ומי שסיכך סוכתו לשם צל, והחליט לאחר מכן להוסיף שכבת סכך כדי שלא יראוהו או כדי להגן מצניעה, דעת הגר"ש אלישיב (ומן שמחתנו פי"ז ס"ק א) שיוכח שמניח את הסכך הנוסף גם לשם צל, ואם כבר הניחו בלא לכיין לשם צל, עליו להגביהו ולחזור ולהניחו לשם צל.

ומי שסיכך סוכתו לשם צל, ולאחר מכן נמלך והחליט שיהיה הסיכוך לשם צניעות, דעת הגר"ש אויערבך (הליכות שלמה סוכות פי"ח סי"ד) שנפסלת בכך, שכשם שבסכך שלא הונח לשם צל היתה מחשבה מועילה להכשירו אלולא דין 'תעשה ולא מן העשוי', כך מועילה המחשבה לפסלו. והוסיף, שיש להסתפק באופן שלאחר שנמלך חזר ונמלך שיהיה הסיכוך לשם צל, האם המחשבה השניה מועילה להכשירו.

3) ואף שבין כך צריך שיהיה הסכך בסוכה צלחה מרובה מחמתה [ומה שנאמר כאן שתהיה מסוככת יפה לכאורה אינו יותר משיעור דז], כתבו הערוך לנר (סוכה ח, ב) והשפת אמת (שם) שהתחדש בדין זה, שאם היתה מסוככת בשיעור שחמתה מרובה מצלתה, לא יועיל להוסיף על זה סכך כשר כדי להשלים לשיעור צלתה מרובה מחמתה ולהכשירה [בלא לנענע את הסכך שכבר מונח], מפני שכשמוסככת בשיעור שחמתה מרובה מצלתה הרי זו ראויה שלא נעשתה לשם צל הרי הוא סכך פסול, וכשמוסיף עליו הרי סכך פסול וסכך כשר מעורבים. ובשו"ת שבט הלוי (ח"ג סי' עח אות ח) כתב, שהתחדש כאן שאין די בכך שיהיה הסיכוך רק מעט יותר מהאיר עד שצלתה מרובה מחמתה, מפני שאין מכך הוכחה שלא

מילואים

הלכות סֵפֶה סִימָן תרל תרלא

המשך מעמוד 188

לשבת בסוכתו בשעת הגשמים, ואף לברך ברכת לישב בסוכה, ומטעם זה הורה (חשוקי חמד סוכה כח, ב) שרשאי אדם ליתעו מארץ ישראל למדינה שירודים בה גשמים בחג, אם יסדר שם סוכה עם סכך כזה המגן מפני הגשמים, ובכך אינו נחשב שמכניס את עצמו למצב שאינו יכול לקיים את המצוה.

אכן, בשרית שבט הלוי (ח"ו סי' ס אות א) כתב שאף אם להלכה סוכה זו כשרה, מ"מ אין לייצר סכך כזה ולהתחכם לעשות דבר נגד הצורה הפשוטה של מצות סוכה.

מאידך, דעת הגר"צ קרליץ (חוט שני סוכות פ"ו סי' ג) שיתכן שסוכה זו פסולה, כיון שסכך זה מונע את כניסת הגשמים בקביעות, ודומה הסוכה לסוכת קבע, וכן הסכים הגר"י וייס (שו"ת קנה בשם ח"ב סי' כו-כז) שנראים דברי הגר"מ ברנדסדורפר (שם) שסוכה זו פסולה היא.

כשרה, כיון שיסוד הפסול של סוכה שאין גשמים יורדים לתוכה לדעת ר"ת הוא משום שבכך שמוגנת מפני הגשמים בסכך עבה נחשבת היא כבית, מה שאין כן בסוכה זו, שיש הפרש אויר בין הקנים העליונים והתחתונים שדרכו אפשר לראות את הכוכבים [ובו נכנסת רוח לסוכה], ואם כן אין צורתה כבית כלל, אלא רק נעשתה בה תחבולה כדי למנוע את כניסת הגשמים [דהיינו בעין דברי הט"ו (סי' תרלה ס"ק ב) שסוכה בגדיש כשרה אפילו אם הקש שבגגה מונע כניסת גשמים לסוכה, כיון שגדיש אינו נראה כבית כלל], וכן דעת הגר"שז' איערבך (הליכות שלמה סוכות פ"ח סי' ה) הגר"ח קניבסקי (קובץ יד הרש"ז עמ' נא) שסכך זה כשר, והוסיף הגר"ח קניבסקי (שם) שיש להקל כזה גם מחמת זה שאם הגשמים יבואו באלכסון, יכנסו לסוכה דרך הרווח שבין שני הסככים, ורק שאין דרך הגשמים לרדת באופן זה. וכתב הגר"ש אלישיב (קובץ תשובות שם) שמי שיש לו סכך כזה מחוייב

הלכות סֵפֶה סִימָן תרלה

המשך מעמוד 192

נמצא בחלק האחר, כתב הגר"שז' איערבך (הליכות שלמה סוכות פ"ז דבר הלכה אות טו) שמתברר שאסור כיון שהוא סתירה, שהרי רק אחד מהמקומות יכול להיחשב כסוכה כלפיו.

אמנם, לגבי אדם היושב בחלק החיצון ומברך ברכת לישב בסוכה, ורצה להוציא אדם אחר היושב בחלק הפנימי, כתב הגר"שז' איערבך (שם סי' ט) שיכול להוציא ידי חובו, אף שלכאורה הוא תרתי דסתרי, כיון שכל אחד מקיים מצות סוכה במקומו [נראה לקמן (סי' תרלג ס"ק בג), ומה שכתבנו שם]. ומ"מ לגבי סוכה שיש לה שלש דפנות וסכך פסול יוצא מאמצע הדופן האמצעי על פני כל אורך הסוכה ומחלקה לשנים, אלא שכל צד כשר מדין דופן עקומה, הסתפק הגר"שז' איערבך (שם סי' ט), ספר הסוכה פסקים והערות אות ג) אם מותר לשני אנשים לאכול בשני חלקי הסוכה באותו זמן, כיון שלומר ששניהם יוצאים באופן זה הוא ממש סתירה זה לזה, מה שאין כן באופן הנ"ל, שהחלק הפנימי של הסוכה בודאי נחשב כסוכה, וההלכה של דופן עקומה [שמכשירה את המקום של החיצון] לא נאמרה לפסול מקומות אלא רק להכשיר, ואין זו סתירה כלל כן לומר ששניהם יצאו.

[משנ"ב ס"ק יז]

בין דאין בו ארבעה טפחים מתר לישן תתתי¹⁵¹.

15) והחזירא כתב (א"ח סי' קמד ס"ק ד), שנראה שאסור לישון תחתיו מפני שהם מצטרפים.

[משנ"ב ס"ק יח]

קשיש בין שניהם שלשה טפחים¹⁶.

16) ואם יש חמישה טפחים סכך כשר, ושני טפחים סכך פסול, ושני טפחים איר, כתב החכמת שלמה (כאן) שהסוכה כשרה [שהרי אפשר להתעלם מהאוויר, ולהכשיר בשאר].

עושה צל ועל כן אי אפשר לישון תחתיו, אך מדין מחיצה, די בכך שיש לבוד כדי שיחשב כמחיצה ומצטרף מקום האויר להשלים שיעור המחיצה.

[משנ"ב ס"ק יא]

ידקא שהולך וכו'¹².

12) ובאופן שהאוויר אינו על פני כל הסוכה אלא על פני רובה, או על פני שבעה טפחים, הסתפק החזו"א (א"ח סי' קמד ס"ק ה) האם נחשבים שני הצדדים כמקומות חלוקים, ואסור לישון בה כשאמצע גופו תחת האויר, או לא (שונה הלכות סי').

ושיעור רוחב האויר שאין לישון תחתיו כשהוא מהלך על פני כולה, כתב בשרית שלמת חיים (סי' שמה-שמת) שהוא כשיכול אדם לשכב על צידו ויהיה כל גופו תחת האויר. והוכיח דבריו מכך שלא התכר בפוסקים שכשמסככים בקנים [וכן 'פלפונים'], שיש להקפיד להניח חלק מהם לרוחב הסוכה ולא רק לאורך הסוכה, כדי שלא יהיה אויר המהלך על פני כולה. מאידך, הגר"ח ש"ינברג (קובץ המועדים סוכות עמ' תשז) כתב שהשיעור הוא כשהאוויר החוצה את הסוכה נראה בבירור גם שמסתכלים על הסכך שבקצה השני של הסוכה.

[משנ"ב ס"ק יב]

ראשו¹³.

13) ואם מיעוט ראשו נמצא תחת הסכך ורובו תחת האויר, כתב החזו"א (א"ח סי' קמד ס"ק ה) שנחשב כאילו אינו בסוכה.

[שעה"צ ס"ק יז]

14) ומגל מקום המלך הפנימי גם-כן פשר, דלגבי דילה לא אקרינן דפן עקפה¹⁴.
14) אכן, לשבת כשראשו ושולחנו נמצאים בחלק האחד ואילו רוב גופו

הלכות סֵפֶה סִימָן תרלד תרלה

המשך מעמוד צט

[משנ"ב ס"ק ב]

קגון קפת גוים וכ'⁴.

4) ואף אם עשאה הנכרי עבור עצמו, ולא עשאה ישראל עבור הנכרי,

הונח לשם צניעות, אלא צריך שתהיה הסוכה מסוככת יפה באופן שהיה הסיכון הרבה יותר מרוב, שבכך ניכר שהונח הסיכון לשם צל ולא לצניעות.

מילואים

הלכות סֵפֶה סִימָן תרלד תרלה

המשך מעמוד קודם

בדיעבד כשרות [ניתכן שאף כאן הטייחה לנענע את כל הסכך נחשבת כדיעבד]. וכן מבואר בבבבירי יעקב כאן (ס"ק ב) שסוכת גב"ך כשרה כיון שעשויה כבר, אך כשבה לסכך מלכתחילה, לא יתן לקטן, אשה או נכר לסכך.

ואף שאין לקטן 'כוונה', צידד הפמ"ג (משב"ז ס"ק א) שבעשיית סוכה אין חיסרון בדבר, כיון שבדבר שיש בו עשיה מבואר בגמ' (חולין יג, א) שהמעשה מוכיח על המחשבה שנעשתה לשמה. ובשו"ת אבני נור (או"ח סי' תעה) כתב שאין חיסרון בדבר, כיון שאין צריך שהמניח את הסכך יעשה זאת בכונה, אלא די בכך שיחשוב הגדול ויכוון בשעה שהקטן מניח את הסכך, וכן דעת הגר"ש איערבך (ספר הסוכה פסקים והערות אות ה) לענין סכך שעף ונפל על הסוכה מאליו ובשעת נפילתו כיוון שיהיה לשם צל [נראה מה שכתבנו בביה"ל להלן (ד"ה אבל)].

ולענין גדול בן י"ג שאין ידוע אם הביא שתי שערות שהניח את הסכך, החמיר הגר"ח מברסק (ספר הסוכה עמי שמא). מפני שענין זה נוגע לדין דאורייתא, ובדאורייתא אין סומכין על חוקה דרבא שבן י"ג הביא שתי שערות. וכן החמיר החזו"א (תורת המועדים ס"ק ג, בשם הגר"ח קניבסקי), אך לענין דיעבד כשכבר הניח דעת הגר"ח קרליץ (חוט שני שם) שאין לחוש. אכן במשנ"ב לעיל (סי' יד ס"ק ד) כתב לענין הטלת לבתחילה כשגדול עומד על גביו ומצוהו שיעשה לשמה [נראה תהלה לחד שם (ס"ק ב)].

ונכרי שסיכך סוכה ולא הבין שעליו להניח את הסכך לשם צל אך הבין שעושה זאת לצורך יהודים, דעת הגר"ש אלישיב (אשרי האיש ח"ג פכ"ה אות לב) שהסוכה פסולה, שאין זה נחשב כמסכך לשם חג.

מבואר ברמ"א לקמן (סי' תרמט ס"א) שהסוכה כשרה [נראה מור וקציעה (סי' יד ד"ה וכתב הרא"ש)], וכן כתב לענין לולב, שאם אגוד נכרי הרי הוא כשר. אכן, לענין לבתחילה, כתב המשנ"ב שם (ס"ק יד) שטוב להזהר שלא יאגוד אותו נכרי או אשה, כיון שהם אינם מחוייבים במצוה, ודעת ר"ת (תוס' גיטין מה, ב ד"ה כל) היא שמי שאינו מחוייב במצוה אינו כשר לעשות אותה, ואף שמדינתא אין הלכה כדבריו [נראה שם שהעירו התוס' עליו מסוכת גב"ך שכשרה], מ"מ נכון להחמיר בדבר. והוסיף בשעה"צ שם (ס"ק טו), שאף קטן פחות מבן י"ג שנים נכון שלא יאגוד את הלולב, ואם אגוד, יוכל הגדול להתירו ולאגודו שנית, יעשה כן.

וכן לענין עשיית סוכה הטלת ציצית בבגד על ידי קטן [שגדול עומד על גביו], כתב בביה"ל לעיל (סי' יד ס"א ד"ה להצריך, וראה משנ"ב שם ס"ק ד). שמן הדין יכול לעשותם [ורק אשה לא תתלה ציצית משום שנאמר בפסוק "בני ישראל" - ולא בנות ישראל], אלא שראוי ונכון לעשותם על ידי זכר בן י"ג שמחוייב במצוות אלו [כמבואר בפמ"ג שם אי"א ס"ק ג, חכמת שלמה שם, דרך החיים סי' ח ס"א, ובבבבירי יעקב כאן ס"ק ב]. וכן דעת החזו"א (חוט שני סוכות עמי' רא) שאף שמעיקר הדין מסתבר שקטן כשר להניח את הסכך, מ"מ כשאפשר לתקן על ידי הנחת גדול ראוי לתקן. וכשאירע אצל החזו"א שקטן זרק ענפים בשעה שסיככו את הסוכה, הסתפק בדבר, והגביחו את הסכך והחזירוהו (ארחות רבנו ח"ב עמי' רכ).

אמנם במשנ"ב כאן לא הזכיר שבסוכת גב"ך טוב שאיש בר חיובא ינענע את הסכך ויחזירו, ואף לקמן (סי' תרלו ס"ק ד) לא כתב אלא שיחדש בה דבר [מטעם המבואר שם]. אכן, מבואר בביה"ל (סי' יד שם) לענין התרת הציציות, שכיון שכבר נקשרו אין צריך להתירן שהרי

הלכות סֵפֶה סִימָן תרלו תרלה

המשך מעמוד ק

4) ואף סוכה שלצורך בנייתה נצרך מעשה אומן [כגון שבנייתה מורכבת], כתב הכף החיים (ס"ק ד) שמותר לבנותה בחול המועד, שהרי הביה"ל הוכיח דבריו מכתבת תפילין ומוזות המותרת אף שהיא מלאכת אומן, וטעם הדבר הוא מפני שהותרה מלאכת אומן לצורך מצוה שהיא לצורך המועד. וכן דעת הגר"מ פיינשטיין (ספר זכרון שלמה עמי' לה אות כא), אלא שכתב שסתם בניית סוכה היא מלאכת הדיוט, ולפיכך אסור לעשותה על ידי מעשה אומן, שלא הותר מעשה אומן אם שייך לקיים את המצוה בלא זה. ולענין עשיית מעקה לגג בחול המועד, האם הותר במעשה אומן, ראה ביה"ל לעיל (סי' תקמ ס"א ד"ה וכן).

וכשבונה סוכה, דעת הגר"ש איערבך (הליכות שלמה סוכות פ"ז סי"ד) שלא יעשהו בנין קבע גמור העומד למשך ימים רבים.

ולעשות סוכה בחול המועד לצורך סעודת ברית מילה, כתב בביה"ל לקמן (סי' תרמ ס"ז ד"ה וסעודת) שמותר, מפני שהוא לצורך המועד. וכן אם הוא מצטער מחמת צפיפות בסוכה, דעת הגר"ש איערבך (ש"ש"כ פס"ו הע' קעה) שמותר להרחיבה בחול המועד מפני שנחשב קצת כמצטער, והרי זה צורך חג.

אם מותר, שאף שמותר להוסיף על אהל עראי [ראה הע' הקודמת], מ"מ הואיל ומערב יום טוב לא היה אהל זה קיים כלל [שהרי עשאו הנכרי רק ביום טוב], יתכן שאינו בכלל ההיתר של המוסף על אהל עראי, והביאו הדעת תורה [נראה בכף החיים (ס"ק ה) שהחמיר בענין זה].

ובטעם הדבר שהתירו לומר לנכרי לשוב ולסכך ביום טוב, ביאר בשו"ת באר יצחק (א"ח סי' יג ענף ט, שהוא מקור ההיתר כמובא בשעה"צ) שלדעת תוס' (שבת צה, א) איסור בניה ביום טוב אינו מן התורה אלא מדרבנן, וגם איסור אמירה לנכרי אינו אלא מדרבנן, אם כן הרי זה שבות דשבות שהותר במקום מצוה, ואף לפי הרמב"ם שחולק וסובר שבניה אסורה מן התורה ביום טוב, יש לסמוך על שיטת בעל העיטור המובאת ברמ"א לעיל (סי' רעו ס"ב) שבמקום מצוה מותר לומר לנכרי לעשות עבורו אפילו מלאכה מדאורייתא [וכעף סברא זו ראה בדברינו לעיל (סי' תקב ס"ק א)].

[ביה"ל ד"ה עושה]

פְּעֻשֵׁת אֶהְלֵ עֲרֵאִי⁽³⁾ וכו', מְשַׁמֵּעַ פְּעֻשֵׁת דְּעֵשֶׂה גְמוּהָ מְתָר⁽⁴⁾.

3) ולענין דעת שאר הפוסקים והמשנ"ב האם סוכה נחשבת כאהל עראי או כאהל קבע, ראה מה שכתבנו במשנ"ב לעיל (סי' תרכו ס"ק ב).

הַלְבוּת סִפָּה תַרְלָה תַרְלָה

צט באר הגולה

*בָּאֵלוּ לֹא אָכַל בִּסְפָה (ז) *אָפְלוּ אִם הִיא סִפָּה גְדוּלָה, גְּזֵרָה שְׁמָא יִמְשֵׁף (ח) אַחַר שְׁלַחְנָו:

תַרְלָה דִּין סִפַּת גַּנְבִיָּה וְרַקְבִי"ש, וְבוּ סְעִיף אָחֵד:

א *סִפָּה אֶרֶץ-עַלְיָפִי שְׁלֵא נַעֲשִׂית לְשֵׁם מַצְוָה, בְּשֵׁרָה, וְהוּא (א) שְׁתַּהֲיָה עֲשׂוּיָה (ב) לְצַל, (ב) *גְּזוּן א בְּרִיתָא שֶׁם ח'

באר היטב

שְׁמָא יִמְשֵׁף אַחַר שְׁלַחְנָו מֵאחַר שְׁעוּמַד מַקְצָת בִּסְפָה; וְעוֹד, דְּהָא דִּי בְּשַׁלְחֵן סַחַח, מ"א, ע"ש. וְעֵין תְּשׁוּבַת דְּבִישׁ סִימֵן רַג, וְעֵין יְדִי-אֶהָרִן: (ב) לְצַל. וְלֹא לְעִנְיַתָּה אוֹ לְאוֹצֵר הַדִּינָה, עמ"א. וְצִרְף לְחַדֵּשׁ בַּה

משנה ברורה

שְׁהִיָּה רֵאשׁוּ וְכוּ'. וְאִם מַקְצָת שְׁלַחְנָו עוּמַד בִּסְפָה וּמַקְצָתוֹ (1) תוֹף הַבֵּית, מֵתָר, דְּלֹא גִזְרִין בְּזַה שְׁמָא יִמְשֵׁף אַחַר שְׁלַחְנָו(10), אֲבָל אִם כָּל שְׁלַחְנָו בְּבֵית, אֶפְלוּ (1) הוּא יוֹשֵׁב כְּלוּ בִּסְפָה וְהַסִּפָּה הִיָּתָה סִפָּה גְדוּלָה, אֲסוּר: (ז) *אָפְלוּ אִם הִיא סִפָּה גְדוּלָה וְכוּ'. וְרַצָּה לִזְמַר, וְכָל-שִׁפְן אִם הִיא קִטְנָה שְׁאִינָה מִחֻזְקַת רַק רֵאשׁוּ וְרַבּוּ, וְשְׁלַחְנָו הִיָּה בְּתוֹף הַבֵּית, (ס) דְּנָהָה בְּרֵאשִׁי שִׁפְן לִזְמַר שְׁמָא יִמְשֵׁף אַחַר שְׁלַחְנָו בֵּין דְּהַמְקוּם צַר לוֹ בִּסְפָתוֹ, וְגַם דְּהַרְבָּה פּוֹסְקִים סוֹכְרִים דְּנָהָה אֵינּוּ יוֹצֵא מִן הַתּוֹרָה, דְּלֹא דִירָה הִיא כְּלָל: (ח) אַחַר שְׁלַחְנָו(11). מִי שֵׁשֶׁף לוֹ (ט) סִפָּה בְּשִׁדָּה סְמוּךְ לְבֵיתוֹ, כְּגוֹן בְּכַפְרִים, אֲסוּר לְהוֹצִיא מִבֵּיתוֹ לְסָפָה דְּרַף רְשׁוּת-הַרְבִּים אוֹ כְּמַלְיָת; וְכֵן שְׁנֵי סְפוֹת בְּחֻצָּה אָחֵד שְׁלֵא עָרְבוּ עֲרוּבֵי חֻצְרוֹת, אֲסוּר לְטַלְטֵל מִזּוֹ לְזוֹ(12), וְעַל-יְדֵי עֲכוּ"ם מֵתָר:

א (א) שְׁתַּהֲיָה עֲשׂוּיָה לְצַל(1). דָּאֶר-עַל-גַּב דְּבִסְפָה לְשֵׁם חַג לֹא בְּעִינָו, (ב) לְשֵׁם סִפָּה בְּעִינָו, בְּדַבְרֵיכִי "חַג הַסִּפָּת תַּעֲשֶׂה", (ג) כְּלוֹמַר, תַּעֲשֶׂה לְשֵׁם סִפָּה לְהַגֵּן תַּחַת צִלָּה, (ד) דְּבִשְׁבִיל צֶל הוּא דְמַקְרִיא סִפָּה, שְׁסוֹכְכַת מִן הַחֻרְב, וְלֹא-פּוֹרְקֵי אִם עוֹשֶׂה אוֹתָהּ לְעִנְיַתָּה בְּעַלְמָא(2) לְהַשְׁתַּמֵּשׁ שֶׁם לְפַעְמִים שְׁלֵא יָרְאוּ אוֹתוֹ, אוֹ לְדוֹר (ד) בַּה כָּל הַשָּׁנָה אוֹ לְאוֹצֵר, דְּזָה אֵינָה בְּכָלל סִפָּה. וּמִנְיָן אֲנִי יוֹדְעִין כָּכָל הַגֵּי דְקַחְשִׁיב לְקַטְן שְׁעֲשִׂית הַסֶּקֶךְ לְצֶל הִיָּתָה, לְהַגֵּן מִשְׁרַב וְשִׁמְשׁ וְלֹא לְעִנְיַתָּה בְּעַלְמָא? (ה) אִם אֲנִי רוֹאִין שְׁמִסְכַּת פְּהָ(3), שְׁאִין עוֹשִׂין כֵּן בְּשִׁבִיל עֲנִיּוּת, מוֹכַחַת מִלְתָּא שְׁעֲשִׂתָּהּ הִרְאשׁוּנָה לְצֶל הִיָּתָה: (ב) כְּגוֹן סִפַּת גּוֹיִם וְכוּ'(4). בְּגִמְרָא אֲמַרְרִין, דְּבִאֲרַכְעָה רֵאשׁוּנִים אִיכָּא רִיעוּתָא מִחַמַּת שְׁאֲמַם כְּנֵי חִיּוּב, וְרִיעוּתָא דְרַקְבִי"ש (1) הוּא מִשׁוּם דְּלֹא יִכְבֵּי,

שערי תשובה

הַדָּפֵן וְהַנֶּסֶר שְׁעִלֵּי הוּא חֻזַּק וְקָבוֹעַ וְלֹא-עוֹלָה יֵשׁ בְּבֹהַ עֲשֶׂה טַפְחִים, נִהְיִים הַקֵּל, שְׁחוֹשְׁבִים כְּרַקְעִית הַסִּפָּה כְּגִיעַ עַד רֵאשׁ אוֹתוֹ הַדָּפֵן בֵּין שִׁבְלוֹ לְסוּמָר בְּמַסְמְרִים כֹּל יִמּוֹת וְלִישֵׁב עַל הַשְּׁלַחֵן שֶׁשֶׁ לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ הַקֶּשֶׁר סִפָּה שְׁהוּא חָלַל שְׁבָעָה עַל שְׁבָעָה גְבֻהָה עֲשֶׂהָ, וְגַם בְּזֶה לְבִי נִזְקַף קָצַת כּוּ, ע"ש:

באר הלכה

דְּבִרֵי הַשְּׁלִטִי-גְבוּרִים לְצֶל בִּסְמִין תַרְלָה סְעִיף קָטָן ז' לְעִנְיָן אִם תְּלִינִין וְיוֹדְרִין לְתוֹף עֲשֶׂה דְחִשְׁבִי כְּמוֹ נוֹיִן. וְלִכְאוּרָה יוֹתֵר בְּרִיתָא הִיָּה אִם הִיָּה מִתְּיָקוּ לְעִנְיָן מִן הַצַּד, דָּאֶף גְּדוּלָּתוֹ מִמְעַט, כְּלִי-תַשְׁמִישִׁין אֵינּוּ מִמְעַט, וּמִשְׁמַע מִזָּה דְלֹא פְסִיקָא לֵה לְמַגְן-אֲבֵרָהּ דְכָר זָה וְלָבֵן לֹא הִעֲתִיקוּ, וְצִרְף עֵינָו(9). וְעֵין בְּתוֹרַל סְעִיף י' וְלִקְטָן סִימֵן תּוֹרַל בְּטוֹ" שְׁעִיף-קָטָן ג' וּבְכִי"ח שֵׁם: * בָּאֵלוּ אַחַר אֶבֶל בִּסְפָה. לְדַעַת הַתּוֹסֵפוֹת בִּסְפָה ד' ג', מִן הַתּוֹרָה לֹא יָצָא, בֵּין דְרַבְּנָן גְּזֵרָה עַל זֶה וְאִמְרוּ בָּאֵלוּ לֹא קִים מַצְוַת סִפָּה(10), לְהַרְרִין וְרִיטְבִי"א רַק מְדַרְבְּנָן. וְלִדְנָא אֵין נִפְקֻתָא, לְחָלַל הַשִּׁטוֹת צִרְף לְחֻזַּר וְלֹאֲכַל בִּסְפָה, אֲכָן לְעִנְיָן אִם יִבְרוּ זְמַן בְּאִכְלָה שְׁעִיָּה, דַּעַת הַפְּרִי-מִגְדִים דִּיבְרוּ, וְהַפְּכִירִי-עַקֵּב חוֹלַל עֲלֵיהּ עֵין שֶׁס"ו(11): * אָפְלוּ אִם הִיא סִפָּה גְדוּלָה, גְּזֵרָה וְכוּ'. הוּא דַּעַת הַרִי"ף וְהַרְמַבְ"ם, דְּבִגְמִרָא פְלִיגֵי בִית-שְׁמָא וּבֵית-הַלֵּל בְּתוֹרָה, בִּסְפָה גְדוּלָה (הֵינּוּ שֵׁשׁ לֶה שְׁעוֹר סִפָּה ז' ע"ז) וְשְׁלַחְנָו בְּתוֹף הַבֵּית, וּבִסְפָה קִטְנָה שְׁאִינָה מִחֻזְקַת רַק רֵאשׁוּ וְרַבּוּ, וְשְׁלַחְנָו בְּתוֹף הַבֵּית, וְאִיפְסוּק הַלְכָתָא בְּבֵית-שְׁמָא, וְסִבְרָא לְהוּ דְמַתְרַנְוֵהוּ חֲדַס טַעְמָא שְׁדָּה, מִשׁוּם שְׁמָא יִמְשֵׁף אַחַר שְׁלַחְנָו, אֲסוּרֵן הַלְכָה בְּבֵית-שְׁמָא בֵּין בִּסְפָה גְדוּלָה וּבֵין בִּסְפָה קִטְנָה. אֲבָל שְׂאֵרֵי פּוֹסְקִים חוֹלְקִים וְסִבְרָא לְהוּ דְשִׁנֵּי טַעְמֵיהּ יֵשׁ: בִּסְפָה קִטְנָה הַשְּׁעִים מִשׁוּם דְּבְעִינָן קְבֵי, אֶר-עַל-גַּב דְּפַסְקִין דְּסִפָּה דִירַת עֲבָרֵי הִיא מִכָּל מְקוֹם כְּבִיעִין קָצַת, וְאִם אֵינּוּ מִחֻזְקַת רֵאשׁוּ וְרַבּוּ וְשְׁלַחְנָו הִיָּה דִירָה סְרוּחָה, וּבִסְפָה גְדוּלָה הַשְּׁעִים שְׁמָא יִמְשֵׁף אַחַר שְׁלַחְנָו, וְאֲסוּרֵן אֶר-עַל-גַּב דְּאִיפְסוּק הַלְכָתָא בְּבֵית-שְׁמָא בִּסְפָה קִטְנָה, בִּסְפָה גְדוּלָה הַרְרִין לְכָלְלָא: אֲכָן בֵּית-שְׁמָא וּבֵית-הַלֵּל, הַלְכָה בְּבֵית-הַלֵּל (זוֹת פְּמִצֵּית דְּבִרֵי הַרִי"ן וְרִיטְבִי"א). אֲכָן הַמַּחֲבֵר פִּסְקֵי לְהַתְמַרֵי הַנְּהַרְמַבְ"ם. וְעֵין בְּחַדוּשֵׁי רַבִּי עֲמִיבָא אֲגֵר עַל מַשְׁנֵוֹת, וּבִסְפָה קִטְנָה סְמוּךְ לְסָפָה גְדוּלָה וְרֵאשׁוּ וְרַבּוּ בִּסְפָה קִטְנָה שְׁאֵינּוּ ז' ע"ז וְשְׁלַחְנָו בִּסְפָה גְדוּלָה, כְּנֵה הַרִי"ף לְקַלָּא וְהוֹסֵפוֹת לְחִמְרָא, דְּלִהַרִי"ף יָצָא דְלֹא שִׁפְן לְמַגְרוּ שְׁמָא יִמְשֵׁף, דְּהָא גַם שְׁלַחְנָו בְּתוֹף סִפָּה בְּשֵׁרָה, לְחוֹסְפוֹת פְּסוּלָה, מִכָּל מְקוֹם סִפָּה קִטְנָה דִירָה סְרוּחָה הִיא, עַד כֹּאן לְשׁוֹנוֹ. אֲכָן בְּאֲמַת קִשְׁיָא לִי לְדַעַת הַרִי"ף כָּל הַגֵּי סְנִיּוֹת דְרַף ז' עוֹמַד א וְרַף טו עוֹמַד א וְעוֹמַד ב, דְּמוֹכַח שֶׁם בְּרִיתָא דְמִשְׁפָּח סִפָּה קִטְנָה שְׁבָעָה טַפְחִים, וְלֹא מִשְׁמַמֵּיט אַחַד מִמֶּנּוּ לִזְמַר דְּשִׁעוֹ זֶה הוּא רַק מְדַרְבְּנָן וּמִן הַתּוֹרָה דִּי בִר ע' ל' כְּשַׁעוֹר רֵאשׁוּ וְרַבּוּ, וְצִרְף עֵינָו. אַחַר-כֵּן מַצְאֵתִי שְׁהֵאֲרוּ רַמְזוּ לְזוֹה בְּדַרְבְּרֵי, וְעֵין בְּמַלְחָמוֹת שֶׁם, וּבְכַשְׂרֵי-הַצִּיּוֹן סוּף אוֹת ז' בְּאֵרֵי קָצַת וְכוּ': * כְּגוֹן סִפַּת גּוֹיִם וְכוּ'. לֹא אֲדַסְמִיק לֵה קֵאֵי שְׁתַּהֲיָה עֲשׂוּיָה לְצֶל כְּגוֹן וְכוּ', וְלוֹמַר דּוּ זֹאת עֲשׂוּיָה לְצֶל, לְדִינָא, אֲבָל אֵלֵּא אֲעֲבָרָא דִינָא קֵאֵי שְׁבָתָה לְשֵׁם מַצְוַת סִפָּה בְּשֵׁרָה כְּשֵׁרָה בְּתַנְאֵי שְׁתַּהֲיָה עֲשׂוּיָה לְצֶל, וְקָאֲמַר עַל זֶה "כְּגוֹן סִפַּת גַּנְבִיָּה וְרַקְבִי"ש, וְכוּ', דָּאֶר-עַל-פִּי שְׁלֵא נַעֲשִׂוּ כָּל הַשָּׁנָה הוּא דְנִקְרָא לְשֵׁם דִירָה וְלֹא בָאֶפֶן זֶה. וְדַע עוֹד, דְּבַעֲשׂוּיָה לְדִירָה וְלְאוֹצֵר אוֹ לְעִנְיַתָּה אֵין מוֹעִיל בַּה חַדוּשׁ כְּל-שְׁהוּא לְהַכְשִׁיר עַל-יְהִיָּה כָּל

שער הציצין

(1) וְאָפְלוּ אִם רַבּוּ בְּבֵית וּבִסְפָה רַק טַפַּח מִמֶּנּוּ, מֵתָר, דְּהָא סְגִי בְּשַׁלְחֵן טַפַּח, כֵּן כַּתֵּב חֲחִי-אָדָם. וּבְכַפְרֵי-יוֹסֵף חָתָב: דְּנִקְאָ רַבּוּ בִּסְפָה, וְאִפְסוּ מִשְׁהוּ יוֹתֵר מִתְּיָקוּ סְגִי, עַן שֶׁם. וְאֵין לְהַשְׁבִּי עֲלֵיו מִזָּה דְמִבְּרֵי אֲבֵרָהּ דִּדִּי בְּשַׁלְחֵן טַפַּח, דְּהוּא אִם אֵינּוּ מַחֲזִיק רַק טַפַּח, אֲבָל כָּל שְׁלַחְנָו דְּרִוּל רַבּוּ מִקְצוֹת בִּסְפָה, אִז גְּזֵרִין שְׁמָא יִמְשֵׁף: (1) מְגִדְּאֲבֵרָהּ, וּבִאֲחֵלָה רַבָּה כַּתֵּב בְּשִׁרְדוֹ עֵינָו גְּזֵרָה. וְנִזְרָה רַבָּה זֶה דְנִקְאָ בְּיִשׁוּב עַל פַּחַח הַסִּפָּה מִבְּפִנִים וְלִקְטָן מִן הַמַּאֲכָל שְׁעוּרִים לְפָנָיו עַל הַשְּׁלַחֵן מִבְּחֻץ, וְכִמוֹ שְׂעִיר הַגִּזְרָה יְחִיב עַל פֶּמָּה דְמַטְלִילָא, דָּאֵן גְּזֵרִין שְׁמָא יִמְשֵׁף אַחַר שְׁלַחְנָו, אֲבָל שְׁלֵא בְּכַהֵי גְּזֵרָה, שְׁיִוֵּשׁ בִּסְפָה וְאוֹכַל וְאֵינּוּ לִקְטָן מִן הַשְּׁלַחֵן כְּלָל, רַק שְׁנוּגָה כְּמוֹ עֵין שְׁפִחוּ בִירוֹ וְאוֹכַל, אִז לֹא גְזֵרִין חֲכִימִים כְּלָל שְׁמָא יִמְשֵׁף(11), כֵּן נִזְרָה לִי. אַחַר-כֵּן מַצְאֵתִי בְּרַמְבַּ"ן בְּמַלְחָמוֹת לְעִנְיָן סִפָּה שְׁמַחֲזָקָת רֵאשׁוּ וְרַבּוּ, דְּאָפְלוּ אִם יִרְצָה לְאָכַל בִּפְנִים וּפְתוּ בִירוֹ גַּם-כֵּן אֵינּוּ יוֹצֵא כְּנֵה; אֲלֹא דְבִקְרָאת הַתֵּם שְׁאִינּוּ, כְּמוֹ שְׁבָתָה כְּעַמְזוֹ הַשְּׁעִים, שְׁכָל שְׁאִינָה רֵאשִׁי לְאִכְלָה כְּדָרְפָה (הֵינּוּ שְׁאִין לוֹ שֶׁם מְקוֹם הַלְעַמְדִי שְׁלַחְנָו וְלֹאֲכַל) אֲנִיָּה סִפָּה, מַה שְׁאִין ל' כְּגוֹן בְּעִנְיַנְנֵי שִׁבְלוֹ שְׁמַחֲזָקָת רַק רֵאשׁוּ וְרַבּוּ אֵינּוּ לְהוּ לְבֵיתָה כְּנֵה בְּרֵאשִׁי יוֹצֵא בְּאִכְלָתוֹ. וְעֵין בִּירוּשְׁלַמִּי פֶרַק ב הַחֶלֶק ח: לֹא טוֹף דְּכָר וְכוּ', וּבְקַרְבֵּי-עֵדָה שֶׁם מִשְׁמַע לְכָאוּרָה דְלֹא כְּדָרְבִי, אֲמַנְסֵם בְּפִנְיֵי-מִשָּׁה שֶׁ בֹּאֵר בָּאֶפֶן אַחַר, וְכֵן בְּפִרְיֵי-מִגְרִים, וְהוּא הַרְרִין עַל הַמִּדְּבָר. וְדַע, דְּמִשְׁמַע מִלְשׁוֹן הַמַּלְחָמוֹת הִנִּיל דְמַדְאוּרִיתָא אֵינּוּ יוֹצֵא בִּסְפָה שְׁמַחֲזָקָת רַק רֵאשׁוּ וְרַבּוּ, וְכֵהָ הִיָּה מִישֵׁב כָּל הַמְּקוֹמוֹת שְׁהִנְזֵר בְּגִמְרָא דְשַׁעוֹר סִפָּה הוּא שְׁבָעָה טַפְחִים, וְלֹא אֲשַׁמְמִיט בְּשׁוּם מְקוֹם לִזְמַר דְּהוּא רַק מְדַרְבְּנָן (וּבְמִאֲוֹר רַמְזוֹ עַל זֶה, ע"ש), אֲבָל אִם כֵּן יִקְשֶׁה לְשׁוֹן הַרִי"ף שְׁבָתָה כְּפֶרֶק קֵאֵמ: וְלֹא טַעְמִיָּהוּ דְבֵית-שְׁמָא וְכוּ' אֲלֵא טַעְמִיָּהוּ מִשׁוּם דְּגִרְרִין שְׁמָא יִמְשֵׁף, וְהֵא עֲנָנָה דְּאֲבִי הֵאל עַל סִפָּה קִטְנָה קֵאֵי, וְגַם מַה שְׁבָתָה כְּפֶרֶק ב: וְהַלְכָה בְּבֵית-שְׁמָא בְּמַרְוֵהוּ דְחַד טַעְמָא יִנְהוּ; וְאֲחֵלִי כְּנַתְנוּ לִזְמַר, דָּאֶר דְּבִסְפָה קִטְנָה שְׁמַחֲזָקָת רַק רֵאשׁוּ וְרַבּוּ אֵינּוּ לְהוּ לְבֵיתָה שְׁמָא דְמַדְאוּרִיתָא גַּם-כֵּן אֵינּוּ יוֹצֵא בַּה, מִכָּל מְקוֹם בֵּין דְּהַשְּׁעִים שְׁמָא יִמְשֵׁף שִׁפְן בְּתוֹרְוֵהוּ וּבְחַד מַשְׁנֵה נְשִׁינָה שְׁפִי הַסּוּגִים, וְאִיפְסוּק כְּחַדָּא בְּבֵית-שְׁמָא, אֵין לֵב לְחַלַּק חֲדָא מִחֲבַרְתָּה(12). אֲכָן פְּשִׁטִּית לְשׁוֹן דְרִי"ן וְרִיטְבִי"א הוּא דְלִהַרִי"ף אֵינּוּ אֲסוּר רַק מִשׁוּם גְּזֵרָה, וְצִרְף עֵינָו: (D) רִי"ן וְרִיטְבִי"א לְדַעַת הַרִי"ף: (E) פִּרְיֵי מִגְרִים: (F) רִיטְבִי"א: (G) לְבוּשׁ: (H) רִיטְבִי"א: (I) רִיטְבִי"א: (J) רִיטְבִי"א: (K) רִיטְבִי"א: (L) רִיטְבִי"א: (M) רִיטְבִי"א: (N) רִיטְבִי"א: (O) רִיטְבִי"א: (P) רִיטְבִי"א: (Q) רִיטְבִי"א: (R) רִיטְבִי"א: (S) רִיטְבִי"א: (T) רִיטְבִי"א: (U) רִיטְבִי"א: (V) רִיטְבִי"א: (W) רִיטְבִי"א: (X) רִיטְבִי"א: (Y) רִיטְבִי"א: (Z) רִיטְבִי"א: (AA) רִיטְבִי"א: (AB) רִיטְבִי"א: (AC) רִיטְבִי"א: (AD) רִיטְבִי"א: (AE) רִיטְבִי"א: (AF) רִיטְבִי"א: (AG) רִיטְבִי"א: (AH) רִיטְבִי"א: (AI) רִיטְבִי"א: (AJ) רִיטְבִי"א: (AK) רִיטְבִי"א: (AL) רִיטְבִי"א: (AM) רִיטְבִי"א: (AN) רִיטְבִי"א: (AO) רִיטְבִי"א: (AP) רִיטְבִי"א: (AQ) רִיטְבִי"א: (AR) רִיטְבִי"א: (AS) רִיטְבִי"א: (AT) רִיטְבִי"א: (AU) רִיטְבִי"א: (AV) רִיטְבִי"א: (AW) רִיטְבִי"א: (AX) רִיטְבִי"א: (AY) רִיטְבִי"א: (AZ) רִיטְבִי"א: (BA) רִיטְבִי"א: (BB) רִיטְבִי"א: (BC) רִיטְבִי"א: (BD) רִיטְבִי"א: (BE) רִיטְבִי"א: (BF) רִיטְבִי"א: (BG) רִיטְבִי"א: (BH) רִיטְבִי"א: (BI) רִיטְבִי"א: (BJ) רִיטְבִי"א: (BK) רִיטְבִי"א: (BL) רִיטְבִי"א: (BM) רִיטְבִי"א: (BN) רִיטְבִי"א: (BO) רִיטְבִי"א: (BP) רִיטְבִי"א: (BQ) רִיטְבִי"א: (BR) רִיטְבִי"א: (BS) רִיטְבִי"א: (BT) רִיטְבִי"א: (BU) רִיטְבִי"א: (BV) רִיטְבִי"א: (BW) רִיטְבִי"א: (BX) רִיטְבִי"א: (BY) רִיטְבִי"א: (BZ) רִיטְבִי"א: (CA) רִיטְבִי"א: (CB) רִיטְבִי"א: (CC) רִיטְבִי"א: (CD) רִיטְבִי"א: (CE) רִיטְבִי"א: (CF) רִיטְבִי"א: (CG) רִיטְבִי"א: (CH) רִיטְבִי"א: (CI) רִיטְבִי"א: (CJ) רִיטְבִי"א: (CK) רִיטְבִי"א: (CL) רִיטְבִי"א: (CM) רִיטְבִי"א: (CN) רִיטְבִי"א: (CO) רִיטְבִי"א: (CP) רִיטְבִי"א: (CQ) רִיטְבִי"א: (CR) רִיטְבִי"א: (CS) רִיטְבִי"א: (CT) רִיטְבִי"א: (CU) רִיטְבִי"א: (CV) רִיטְבִי"א: (CW) רִיטְבִי"א: (CX) רִיטְבִי"א: (CY) רִיטְבִי"א: (CZ) רִיטְבִי"א: (DA) רִיטְבִי"א: (DB) רִיטְבִי"א: (DC) רִיטְבִי"א: (DD) רִיטְבִי"א: (DE) רִיטְבִי"א: (DF) רִיטְבִי"א: (DG) רִיטְבִי"א: (DH) רִיטְבִי"א: (DI) רִיטְבִי"א: (DJ) רִיטְבִי"א: (DK) רִיטְבִי"א: (DL) רִיטְבִי"א: (DM) רִיטְבִי"א: (DN) רִיטְבִי"א: (DO) רִיטְבִי"א: (DP) רִיטְבִי"א: (DQ) רִיטְבִי"א: (DR) רִיטְבִי"א: (DS) רִיטְבִי"א: (DT) רִיטְבִי"א: (DU) רִיטְבִי"א: (DV) רִיטְבִי"א: (DW) רִיטְבִי"א: (DX) רִיטְבִי"א: (DY) רִיטְבִי"א: (DZ) רִיטְבִי"א: (EA) רִיטְבִי"א: (EB) רִיטְבִי"א: (EC) רִיטְבִי"א: (ED) רִיטְבִי"א: (EE) רִיטְבִי"א: (EF) רִיטְבִי"א: (EG) רִיטְבִי"א: (EH) רִיטְבִי"א: (EI) רִיטְבִי"א: (EJ) רִיטְבִי"א: (EK) רִיטְבִי"א: (EL) רִיטְבִי"א: (EM) רִיטְבִי"א: (EN) רִיטְבִי"א: (EO) רִיטְבִי"א: (EP) רִיטְבִי"א: (EQ) רִיטְבִי"א: (ER) רִיטְבִי"א: (ES) רִיטְבִי"א: (ET) רִיטְבִי"א: (

